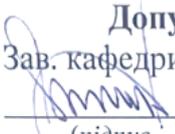

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

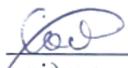
Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Допускається до захисту
Зав. кафедри лісового господарства

(підпис, професор вчене звання, прізвище, ініціали)
« 06 » червня 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
БАКАЛАВРА

ЛІСОМЕЛІОРАТИВНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТИЕРОЗІЙНИХ
НАСАДЖЕНЬ У НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОМУ ЛІСОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ

Виконав: Салига Богдан Васильович
підпис

Керівник: доцент Левандовська С.М.
підпис

Рецензент доцент Жука Н.М.
вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Я, Салига Богдан Васильович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агробіотехнологічний
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП « Лісове господарство»
Л.О. доктор Левацька С.М.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
«06» червень 20 24 р.

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу**

Салізі Богдану Васильовичу

Тема: Лісомеліоративна ефективність протиерозійних насаджень у навчально-дослідному лісовому господарстві Білоцерківського НАУ

Керівник роботи: Левандовська С.М., канд. біол. наук, доцент

Затверджено наказом ректора № 48/с від «07» 02 20 24 р.

Термін здачі здобувачем виконаної роботи
«3» червень 20 24 р.

Вихідні дані: Дані лісовпорядкування НДЛГ Білоцерківського НАУ.
Метеріали таксаційного опису лісонасаджень за даними тимчасових пробних площ.

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Природно-кліматичні умови НДЛГ Білоцерківського НАУ.
2. Характеристика лісового фонду господарства.
3. Аналітичний огляд літератури.
4. Стан, ріст і меліоративні властивості протиерозійних лісових насаджень.
5. Висновки та пропозиції. Список літературних джерел.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	XI - XII 2023	виконано
Методична частина	I - II 2024	виконано
Дослідницька частина	III - IV 2024	виконано
Оформлення роботи	V 2024	виконано
Перевірка на плагіат	V 2024	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	V 2024	виконано
Подання на рецензування	V 2024	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

доктор Мельничук С. С.
вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

підпис

Богдан Б. В.
прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «04» листопад 2023р.

АНОТАЦІЯ

Мета роботи кваліфікаційної роботи – аналіз сучасного стану захисних лісових насаджень на яружно-балкових системах у навчально-дослідному лісовому господарстві Білоцерківського НАУ, дослідження особливостей їх росту, продуктивності й меліоративних властивостей.

У результаті виконання роботи:

- узагальнено досвід щодо ролі протиерозійних лісових насаджень;
- вивчено структуру захисних насаджень НДЛГ;
- проаналізовано закономірності росту та показники продуктивності протиерозійних насаджень;
- досліджено меліоративні властивості захисних насаджень на яружно-балкових землях НДЛГ;
- розроблено рекомендації щодо підвищення лісомеліоративної ефективності протиерозійних насаджень.

Кваліфікаційна робота викладена на 62 сторінках комп'ютерного тексту, з них 44 – основного тексту, складається з 5-ти розділів, висновків, рекомендацій виробництву, списку використаної літератури із 40 джерела, додатків та ілюстрована 8 таблицями і 6 рисунками.

Ключові слова: протиерозійні насадження, яружно-балкові системи, продуктивність, меліоративні властивості.

ABSTRACT

The purpose of the qualification work is the analysis of the current state of protective forest plantations on beam-beam systems in the educational and research forestry of Bilotserkiv National University, the study of the peculiarities of their growth, productivity and meliorative properties.

As a result of the work:

- the experience regarding the role of anti-erosion forest plantations is summarized;
- the structure of the protective plantations of the NDLH was studied;
- growth patterns and productivity indicators of anti-erosion plantations were analyzed;
- the meliorative properties of protective plantations on the timber-beam lands of the National Forestry Land were investigated;
- the recommendations on increasing the forest improvement efficiency of anti-erosion plantations are substantiated.

The qualification work is laid out on 62 pages of computer text, of which 44 are the main text, consists of 5 chapters, conclusions, recommendations for production, a list of used literature from 40 sources, appendices and is illustrated with 8 tables and 6 figures.

Key words: anti-erosion plantings, rafter-beam systems, productivity, reclamation properties.

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	4
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ЛІСОВИЙ ФОНД НДЛГ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ	16
2.1. Характеристика навчально-дослідного лісового господарства.....	16
2.1.1. Місцезнаходження та історія створення	16
2.1.2. Структура і сучасний стан лісового фонду господарства.....	17
2.1.3. Екологічний стан лісів.....	23
2.2. Едафо-кліматичні умови господарства.....	24
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА, ОБЄКТИ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ	27
3.1. Програма виконання роботи.....	27
3.2. Характеристика об'єктів досліджень.....	27
3.3. Методика дослідження.....	31
РОЗДІЛ 4. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЗАХИСНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТИЕРОЗІЙНИХ НАСАДЖЕНЬ НДЛГ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ	33
4.1. Характеристика стану захисних лісових насаджень	33
4.2. Захисні властивості протиерозійних лісових насаджень.....	35
РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	41
5.1. Стан охорони праці у господарстві.....	41
5.2. Аналіз пожежної безпеки	42
ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	50

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапонов М.Н. Наукові основи створення та вирощування лісомеліоративних насаджень в гірських умовах Криму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. с.-г. наук: спец. 06.03.01 «Лісові культури та фітомеліорація». Л., 2005. 32 с.
1. Анацький О. Розвиток і трансформація ярів і яружних систем на правобережжі Дніпра в Києві. *Вісник Київського університету. Серія: Геологія.* 2009. Вип. 46. С. 44–47.
2. Бортник С., Палієнко Е., Погорільчук Н., Ковтонюк О. Яружна система Канівського регіону. *Фізична географія та геоморфологія.* К.: ВГЛ Обрії, 2010. Вип.2 (59). С. 155–164.
3. Бровко Ф. М. Лісова рекультивация відвальних ландшафтів Придніпровської височини України: [монографія]. К., 2009. 264 с.
4. Булигін С. Ю. Формування екологічно сталих агроландшафтів. К., 2005. 300 с.
5. Войналович О. В., Марчишина Є.І., Зубко Т.О., Степанишин В.М. Охорона праці у лісовому господарстві : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 569 с.
6. Геоботанічне районування Української РСР / відп. ред. А.І. Барбарич. К.: Наукова думка, 1977. 306 с.
7. Гладун Г.Б. Лісові меліорації агролісоландшафтів. Словник-довідник основних термінів та визначень. Х. : Нове слово, 2003. 164 с.
8. Гладун Г.Б., Трофименко М.Є., Лохматов М.А. Захисні лісові насадження: проектування, вирощування, впорядкування. Х. : Нове слово, 2005. 390 с.
9. Гордієнко М.І., Гузь М.М., Дебринюк Ю.М., Маурер В.М. Лісові культури. Львів : «Камула», 2005. 607 с.
10. Горошко М.П. Біометрія: Навчальний посібник. Львів: Камула, 2004. 236 с.

11. Грубрін Ю.Л. Балково-яружні форми правобережжя Київського Придніпров'я. *Вісник Київського університету*. Серія: Геологія та географія. 1960. № 3. Вип. 1. С. 55–60.
12. Грунтознавство: підручник / Д. Г. Тихоненко, М. О. Горін, М. І. Лактіонов та ін.; за ред. Д. Г. Тихоненка. К. : Вища освіта, 2005. 703 с.
13. Добряк Д. С., Бабміндра Д. І. Еколого-економічні засади реформування землекористування в ринкових умовах. К., 2006. 334 с.
14. Закон України «Про охорону праці», 2002 р. *Урядовий кур'єр*, 2002. № 46.
15. Карта ґрунтів України. URL: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#x>
16. Крилов Я. І. Меліоративні властивості протиерозійних насаджень Жашківщини. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2013. Вип. 187. Ч. 2. С. 118–123.
17. Крилов Я. І. Ріст протиерозійних насаджень дуба звичайного, створених садивним і посівним матеріалом. *Біоресурси лісових та урбанізованих екосистем: відтворення, збереження і раціональне використання* : міжнародна науково-практична конференція. 23–24 берез. 2015 р. К. С. 110–111.
18. Крилов Я.І. Меліоративна характеристика лісової підстилки дубових протиерозійних насаджень. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2013. Вип. 23.17. С. 43–48.
19. Криницький Г. Т., Іваницький С. М. Фітомеліоративні насадження на еродованих землях Західного Поділля: ріст, життєвість, ґрунтотворна роль. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. 2004. Вип. 71. С. 199–208.
20. Лісотакційний довідник / ред. С. М. Кашпор, А. А. Строчинський. Київ: Видавничий дім «Вініченко», 2013. 496 с.
21. Малюга В. М. Насадження для різних категорій земель меліоративного фонду. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Серія: Лісівництво. 2007. Вип. 20. С. 177–187.

22. Малюга В. М. Лісомеліоративна роль протиерозійних насаджень. Перспективи розвитку екосистемного менеджменту у лісовому комплексі та садово-парковому господарстві: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 18–19 квітня 2019 року: тези доповіді. К., 2019. С. 65–66.
23. Малюга В.М., Маурер В.М., Хрик В.М. Природне поновлення сосни звичайної на яружно-балкових землях Придніпров'я. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. 2018. Вип. 288. С. 80–87.
24. Малюга В. М., Дударець С. М. Особливості використання дуба звичайного у протиерозійних лісових насадженнях. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2014. Вип. 198. Ч. 2. С. 192–197.
25. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Український географічний журнал*. 2003. №1. С. 16–21.
26. Проєкт організації і розвитку лісового господарства НДЛГ Білоцерківського національного аграрного університету. Ірпінь, 2022. 136 с.
27. Правила з охорони праці для працівників лісового господарства та лісової галузі. Затверджені Міністерством надзвичайних ситуацій від 13.07.2005, № 119. 35 с.
28. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання: СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.
29. Салига Б.В., Федунів Р.Л. Протиерозійна роль захисних лісових насаджень. *Інноваційні технології в агрономії, лісовому та садово-парковому господарстві, землеустрої, електроенергетиці*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 24 квітня 2024 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 31–32.
30. Тараріко О. Г., Кучма Т. Л., Ільєнко Т. В., Дем'янюк О. С. Ерозійна деградація ґрунтів України за впливу змін клімату. *Агроекологічний журнал*. 2017. №1. С. 7–15.

31. Хрик В.М. Особливості культивування протиерозійних соснових насаджень Придніпровського Правобережного Лісостепу. *Науковий вісник національного лісотехнічного у-ту України*. 2014. Вип. 24.4. С. 158–164.
32. Хрик В.М. Особливості природного поновлення сосни звичайної на яружно-балкових землях Правобережного Придніпров'я. Тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. “Ліси, парки, технології: сьогодення та майбутнє”, Київ, 28–29 березня 2013 р. Київ, 2013. С. 143–144.
33. Хрик В.М. Левандовська С.М. Сучасний стан протиерозійних соснових насаджень Придніпровського Правобережного Лісостепу. *Агробіологія*. Біла Церква, 2023. 2. С. 205–214. DOI: [10.33245/2310-9270-2023-179-1-205-214](https://doi.org/10.33245/2310-9270-2023-179-1-205-214)
34. Хрик В.М. Малога В.М., Маурер В.М. Природне поновлення сосни звичайної на яружно-балкових землях Придніпров'я. *Науковий вісник НУБіП*. Київ, 2018. № 288. С. 80–87.
35. Цись П.М. Геоморфологія УРСР. Львів: Вид-во Львівського університету, 1962. 224 с.
36. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малога В.М., Хрик В.М. Протиерозійні лісові насадження яружно-балкових систем : монографія. К. : Кондор–видавництво, 2013. 512 с.
37. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України // Монографія. Біла Церква: “Білоцерківдрук”, 2013. 651 с.
38. Maliuha, V., Khryk, V., Yukhnovskyi, V., Minder, V., Levandovska, S., Kimeichuk, I., Brovko, F., Urliuk, Y. Erosion control properties of self-seeded forests that appeared in forestless areas of ravine-gully systems. *Forestry Studies. Metsanduslikud Uurimused*. Vol. 77, 2022. P. 56–66. DOI : 10.2478/fsmu-2022-0012/
39. Simon J. Investigation of some problems of direct drilling in Czechoslovakia. *Outlook on agriculture*, 1976, V. 9, No. 1. P. 26–28.
40. Maliuha, V., Khryk, V., Yukhnovskyi, V., Minder, V., Levandovska, S., Kimeichuk, I., Brovko, F., Urliuk, Y. Erosion control properties of self-seeded forests that appeared in forestless areas of ravine-gully systems. *Forestry Studies*.

Metsanduslikud Uurimused. Vol. 77. 2022. P. 56–66.

DOI: <https://doi.org/10.2478/fsmu-2022-0012>

Додатки